

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXX, broj 11

19. ožujka 2020.

cijena 200 Ft

Tribina u Čavolju

6. stranica

„Kraljević – hrvatski modernist“

10. stranica

Koljnofski djedi-Druidi

11. stranica

Isplati li se?

Mnogi se u svakodnevnom životu, u slobodno vrijeme bave volontiranjem: jedni pomažu starijima, drugi spašavaju životinje, treći uređuju okoliš, organiziraju priredbe... Podosta je takvih primjera i u našim manjinskim zajednicama, no ljudi se katkad zapitaju: vrijedi li se uopće baviti takvim aktivnostima? Isplati li se uopće nekom činiti dobro, kad se to ne primjećuje i ne cijeni, vrijedi li još odista izreka „dobro se dobrim vraća“? Volonteri znaju da rade bez ikakve naknade, pa se to u financijskom smislu sigurno ne isplati. S druge strane, radi se o dobrovoljnom radu i angažmanu, pri kojem se vrijeme, trud i znanje troše za dobrobit drugih ili cijele zajednice. Prihvatiti se volontiranja znači raditi za druge bez ikakve uzvratne usluge. Je li ljudima dovoljna nagrada sreća drugih ili se traži nešto više? Ukoliko je pokretač dobrih djela želja da nam se dobro na neki način vrati, onda se to čini iz pogrešnih pobuda, što često dovodi do krive procjene i razočarenja. Premda se dobrovoljni rad možda nikad neće uzvratiti, ipak mu se rado posvećujemo iz jednostavnog razloga: ljudi ponajviše vole biti „ruka koja daje“, poglavito u teškim prilikama i vremenima, poput sadašnje pandemije. Istina, u današnjem materijalnom svijetu osjetljivost za moralne i etičke vrijednosti, tolerancija i empatičnost gube bitku protiv pohlepe, sebičnosti i nepoštivanja ljudskog dostojanstva, no ipak ima ljudi koji humanost stavljaju na prvo mjesto, ne razmišljajući o njezinoj isplativosti. U materijalnom smislu sigurno se ne isplati biti dobar i činiti dobro drugima, ali možda ipak dobro daje puno više od pukih dobara, jer dobra djela daju osjećaj ispunjenosti i zadovoljstva. Osim toga, kako to i istraživanja dokazuju, volontiranje se doista isplati: kod volontera, naime, opada razina stresa, koji je jedan od glavnih uzročnika mnogih bolesti. Jednako tako, brojna su znanstvena istraživanja nepobitno pokazala da volontiranje čovjeka čini sretnijim i snažnijim. Kad čovjek čini nešto za zajednicu on se s njom povezuje, osjeća se njezinim dijelom i postaje zadovoljniji: zašto ne bismo, dakle, činili dobro?

beta

Glasnikov tjedan

Kako se u tek nekoliko dana može promijeniti svijet oko nas i naš svakodnevni život, pokazao nam je tjedan koji je iza nas. Jedan mali ali opasan virus, o kojem ne znamo mnogo, bacio je na koljena svijet i posebice uplašenu Europu, koja je postala žarištem virusa, uvezenog tko zna odakle...

Mađarska je prva dva slučaja koronavirusa zabilježila 4. ožujka, i to kod dvojice iranskih studenata. Iran je pored Kine, iz koje je u prosincu lanske godine krenula zaraza, jedna od najpogođenijih država.

Dugo se nismo bavili koronavirusom, jer Kina je „daleko“. Premijer Orbán 14. ožujka u obraćanju naciji kazao je kako će Mađarska zatvoriti sve škole, a od 16. ožujka, nastojeći usporiti širenje epidemije nastavu nastaviti putem digitalnih kanala. Dva dana ranije zatvorena su sva mađarska sveučilišta, a studenti iseljeni iz studentskih domova. Prelazi se na on-line nastavu, dok se učenicima i studentima zabranjuje ulazak u škole i fakultete. Premijer Orbán rekao je da će se vjerojatno raditi o „mjesecima, a ne tjednima“ te očekuje zastoj u mađarskom gospodarstvu, koje će se morati ponovno pokrenuti, u čemu će sudjelovati i vlada. Pridodao je kako

zdravstveni sustav raspolaže opsežnim zalihama i alatima za nošenje s epidemijom te će se nabaviti dodatna oprema.

Predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković najavio je dan prije, 13. ožujka kako se od 16. ožujka na prostoru cijele Republike Hrvatske na dva tjedna obustavlja nastava u svim osnovnim i srednjim školama, fakultetima i vrtićima, kako bi se spriječilo širenje virusa. Za djetetu s kojom roditelji zbog poslovnih obveza ne mogu ostaniti kod kuće ostaje mogućnost da vrijeme provode u školama, odnosno vrtićima. Krizni stožeri zasjedaju u svim zemljama i na razini EU. U Europskoj uniji i svijetu vodi se rat protiv virusa,

panike i negativnih društveno-ekonomskih posljedica pandemije, poručuju od reda političari, savjetujući široke mjere opreza, ograničavajući javna okupljanja, skupove, putovanja, prelasku granica...

Apelira se na odgovornost građana i samodisciplinu, kao najučinkovitije načine sprječavanja širenja epidemije.

Ovaj mali virus u samo nekoliko dana srušio je svjetske burze, preraspodijelio globalne interese, zamrznuo do sada otvorene granice, ispraznio turistička odredišta i zračne luke te onemogućio slobodu kretanja u svijetu za koji smo mislili da je naš. Utjerao je strah u kosti, ispraznio police u supermarketima i zaoštrio već i do sada zaoštrene odnose. Sve češće postavlja se pitanje: kako dalje? S virusom i poslije njega.

Branka Pavić Blažetin

„Sve češće postavlja se pitanje: kako dalje? S virusom i poslije njega.“

Poštovani čitatelji! Dragi Hrvati!

Izvješćujemo Vas kako se zbog nastale izvanredne situacije uslijed epidemije koronavirusa, koja prerasta u pandemiju, do daljnjeg mijenja uobičajena dinamika izlaženja tjednika Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskog glasnika te raspored ostalih medijskih platformi Medijskog centra Croatica.

Nakladnik Croatica Nonprofit Kft. nadalje izvješćuje javnost kako će se sljedeći broj Hrvatskog glasnika tiskati 2. travnja. Pridržavajmo se preporuka zdravstvenih tijela, pokažimo solidarnost i čuvajmo jedni druge.

Csaba Horvath,
ravnatelj
Croatica Nonprofit Kft.

Sjednica parlamentarnog Odbora za narodnosti

U Uredu Parlamenta 3. ožujka održana je posljednja sjednica Odbora za narodnosti, koji će ubuduće zasjedati u zgradi Parlamenta. Članovima Odbora na sjednici se predstavio Konstantinos Hristodoulou, novi predsjednik Grčke državne samouprave.

Voditelj uprave za narodnosne poslove Državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i manjinama u Uredu premijera Mađarske Richárd Tircsi u okviru sjednice podnio je izvješće pod naslovom „Izvješće o položaju narodnosti u Mađarskoj (za razdoblje od siječnja 2017. do prosinca 2018.)“, koje je bilo bogato ilustrirano podacima o svim narodnostima, zakonskim promjenama i državnim potporama. Richárd Tircsi naglasio je kako Vlada svake dvije godine razmatra položaj narodnosti u Mađarskoj i podnosi izvješće pred Parlamentom. Naglasio je da su narodnosti 2017. mogle koristiti ukupno 8,6 milijardi forinti državne potpore, što je 2018. poraslo na 10,3 milijardi forinti, pri čemu je povećan i broj odgojno-obrazovnih ustanova u njihovom vlasništvu. Odbor je jednoglasno prihvatio predstavljeno izvješće Vlade.

Na prijedlog glasnogovornika bugarske narodnosti Szimeona Varge Odbor za narodnosti jednoglasno je podržao inicijativu Sikuljskog nacionalnog vijeća „Kohezijska politika za jednakost regija i održivost regionalnih kultura“. Podržan je i prijedlog izmjene zakona o nacionalnom kurikulumu, a predsjednici odbora za narodnosti i školstvo pozvani su da izvanredno iniciraju zakonske izmjene.

Nakon toga Odbor za manjine upoznao je izvješće o europskoj građanskoj inicijativi „Kohezijska politika za jednakost regija i održivost regionalnih kultura“.

Predsjednica Nacionalnog izbornog povjerenstva dr. Ilona Pálffy izvijestila je Odbor za manjine o provedbi državnih zadaća na izborima za lokalne uprave, samouprave i narodnosne samouprave koji su održani 13. listopada 2019. te izmjenama koje se tiču narodnosnih zajednica, a predsjednik Nacionalnog izbornog odbora dr. Péter Rádi govorio je o narodnosnim aspektima izvješ-

ća o izbornim aktivnostima. Nakon toga članovi Odbora za narodnosti iznijeli su nedostatke koji su uočeni tijekom proteklih izbora. Prevladalo je mišljenje da je broj nevažećih glasova na izborima za narodnosne samouprave ostao na prihvatljivoj razini, uglavnom uslijed nezalijepljenih omotnica i nedostatka žiga na glasačkim listićima. Zastupnik njemačke narodnosti i predsjednik Odbora za manjine Imre Ritter izjavio je kako većina članova podržava da se – kao i posljednji put – izbori za narodnosne samouprave održe zajedno s izborima za lokalne uprave i samouprave. Iznese su i kritike u vezi pripreme članova biračkih odbora na izborima za narodnosne samouprave. Predložena je i stroža zaštita osobnih podataka pri elektroničkoj registraciji birača.

Dr. Ilona Pálffy u svom izvješću navela je kako se izlaznost od prethodnih izbora na državnoj razini smanjila za 3,18%: broj birača naročito je opao kod bugarske, grčke, romske i rusinske narodnosti. Nakon zbrajanja otkriveno je 16 posto nevažećih glasova: premda se pokušalo ući u trag toj pojavi, razlozi su ostali nepoznati. Pretpostavlja se da se najčešće radilo o nezatvorenim omotnicama ili izdavanju nedostatnog broja glasačkih listića. Dr. Ilona Pálffy napomenula je kako nije bila moguća adekvatna priprema svih biračkih odbora za provedbu izmijenjenih proceduralnih propisa.

Dr. Péter Rádi rekao je kako su se pri registraciji narodnosnih udruga primjenjivala stroža pravila nego ranije, što je moglo iznenaditi one narodnosne udruge koje su postavljale kandidate na izborima 2014. godine. No masovnih odbijenica nije bilo, odbijena je registracija svega četiri narodnosne udruge, među njima i grčke udruge „Helidonaki“. Predsjednik nacionalnog izbornog odbora istaknuo je kako provjera poslovnih izvješća narodnosnih udruga ne predstavlja zadaću biračkih odbora, niti se o njihovoj registraciji odlučuje prema takvim aspektima.

Predsjednica Saveza državnih narodnosnih samouprava Erzsébet Racsó Holler izvijestila je Odbor o narodnosnim sadržajima Nacionalnog kurikulumu. Državno narodnosno vijeće na sjednici održanoj 20. veljače iznijelo je zahtjev da pitanje satnica u narodnosnom obrazovanju dobije potrebnu težinu te se uredi propisima i objavi u obliku vladine uredbe. Tako bi zajamčene narodnosne smjernice, slično sadržajnim elementima Nacionalnog kurikulumu dobile mjesto u krovnom dokumentu. Predstavnicima Ministarstva ljudskih resursa i ministarska povjerenica Gabriella Hajnal smatrali su da se izneseni prijedlog ne može ostvariti, pa je prihvaćeno kompromisno rješenje, prema kojem bi se izmjenom Zakona o odgoju i obrazovanju ustanovama u kojima se obavlja narodnosni odgojno-obrazovni rad omogućilo propisima uređeno slobodno pregrupiranje sadržaja. Suštinski element prijedloga je da se ostvarenjem Nacionalnog kurikulumu i u narodnosnim ustanovama trebaju stvoriti pretpostavke za smanjenje satnice i rasterećenje učenika. Odbor za narodnosti predlaže da se o toj temi održe dodatne konzultacije.

Narodnosnom odboru predstavila su se četiri novoizabrana predsjednika državnih narodnosnih samouprava, János Agócs, predsjednik Romske državne samouprave, Károly Holecz, predsjednik Slovenske državne samouprave, Jaroslava Szabó, predsjednica Ukrajinske državne samouprave i Konstantinos Hristodoulou, novi predsjednik Grčke državne samouprave.

Nakon toga Odbor za narodnosti raspravljao je o ostalim važnim pitanjima.

Stipan Balatinac

Izvor: MTI

CROATIADA 2020

Likovni natječaj za hrvatske učenike u Mađarskoj

Narodno blago moga kraja

Svi nagrađeni

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, u okviru „Croatiade“, pod nazivom „Narodno blago moga kraja“ i ove godine objavljen je likovni natječaj za hrvatske učenike u Mađarskoj. Nakon što je stručni žiri ocijenio pristigle radove 26. veljače ove godine, već po tradiciji u Hrvatskoj školi Miroslava Krleža u Pečuhu održana je svečana dodjela nagrada. U auli Hrvatske škole priređena je izložba najboljih radova, koju je otvorio Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave.

Nagrade je uručio predsjednik HDS-a, Ivan Gugan

Nakon otvorenja izložbe predsjednik Ivan Gugan i referentica HDS-a Eva Muić objavili su rezultate i dodijelili nagrade sudionicima ovogodišnjeg likovnog natječaja u kojem je sudjelovalo oko 150 učenika. Tom prilikom referentica Ureda HDS-a Eva Muić među ostalim je naglasila, kako su „učenici trebali prikazati baštinu koja je sačuvanu u njihovom mjestu stanovanja. Izbor tehnike bio je slobodan, a kriteriji vrednovanja temeljili su se na tehnici i kvaliteti izrade. Crteži su se izrađivali u u formatima A3 ili A4, uz kratak opis. Pristiglo je 167 radova od kojih je nagrađeno 50. Trebamo zaštititi način života naših predaka i prenositi kulturni identitet našeg naroda. Poticanje i poštovanje kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti istodobno su cilj i obveza. Smatramo da se prošlost čuva za sadašnjost.“

U likovnom natječaju sudjelovalo je 5 vrtića (iz Pečuha, Santova, Budimpešte, Mohača i Šeljina) i 13 škola. Radove je ocijenila umjetnica i nastavnica likovnog odgoja iz Budimpešte Estera Šarkić, a na svečanu dodjelu nagrada pozvano je 50 učenika.

Projekt je financiran sredstvima Državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima Ureda premijera Mađarske i Fonda Gábor Bethlen.

U kategoriji dječjih vrtića pristigla su 32 likovna rada, i to iz Budimpešte (HOŠIG – 9 radova), Mohača (Eötvös – 9), Šeljina (Tücsök – 5), Pečuha (Školski centar Miroslav Krleža – 13) i Santova (HOŠUD – 2), dok ih je u kategoriji dvojezičnih narodnosnih

Djeca nisu samo crtala već su i opisala nacrtano, kazuje nam Eva Muić

Natjecali su se i gimnazijalci

škola prijavljeno 135 (Budimpešta – HOŠIG 21, od toga 10 radova gimnazijalaca, Pečuh HŠC MK 3, od toga 2 rada gimnazijalaca, Santovo – HOŠUD 16, Petrovo Selo 4 i Koljnof 11). U kategoriji škola s predmetnom nastavom hrvatskog jezika pristiglo je 80 radova (Kemlja 7, Mohač 28, Salanta 6, Lukovišće 17, Borsfa 1, Kerestur 8, Serdahel 8 i Barč 5).

Nagrađeni u kategoriji vrtića: 1. mjesto: Igor Taradija (HŠC MK Pečuh), Hargita Schwarzkopf (Mohač), 2. mjesto: Manna Rajkai (Mohač), 3. mjesto: Nada Stazić (HŠC MK Pečuh). Posebna nagrada: Matija Jerant (HŠC MK Pečuh). Pohvale su dobili: Izabella Ančić (HOŠIG), Laura Tóth (Šeljín), Lara Pujić (HOŠIG), Rebeka Blanka Békefi (HOŠIG), Natalija Fekete, Brigita Hadnagy, Irisz Nagy (Šeljín), David Dimak, (HŠC MK Pečuh), Julianna Nagy-Sója (HOŠIG).

U kategoriji 1.–2. razreda nagrađeni su: 1. mjesto: Alexandra Tóth (Salanta), Katalin Tatai (Mohač), 2. mjesto: Zsombor Prokop (Mohač), Leila Kalányos (Lukovišće), 3. mjesto: Sára Schumacher, Ramona Vaistanac (Santovo). Pohvale su dobili: Leila Hasanović (Mohač) i Ramona Bogdan (Lukovišće).

U kategoriji 3.–4. razreda nagrađeni su: 1. mjesto: Huba Pusztai (Mohač), Lilla Bengyeszkov (HOŠIG), 2. mjesto: Dorina Prokop (Mohač), 3. mjesto: Krisztian Nagy (Mohač). Pohvale su dobili: Danijel Virovecz, Mark Andrašek (Kerestur), Ditta Brecka, Kiara Neher, Csenge Tallér (Mohač), Đuso Orsós (Lukovišće)

U kategoriji 5.–6. razreda nagrađeni su: 1. mjesto: Sanja Baltin (Santovo), Georgina Dobos (Serdahel), 2. mjesto: Gergő Gonda (Kerestur), 3. mjesto: Liliana Čonka (Kerestur). Pohvale su dobili: Fanni Burány, Barbara Tamási (Santovo), Fruzsina Tirászi (Serdahel)

U kategoriji 7.–8. razreda nagrađeni su: 1. mjesto: Enikő Munkás (Santovo), 2. mjesto: Matej Horvat (Lukovišće), Noémi Szabó (Serdahel), 3. mjesto: Dora Somogyi (Santovo). Posebna nagrada: Gréta Kramarics (Serdahel). Pohvalu je dobila: Tamara Csonka (Lukovišće)

U kategoriji gimnazijalaca nagrađeni su: 1. mjesto: Ábel Boros-Krabók (HOŠIG), 2. mjesto: Vivien Gács (HŠC MK Pečuh), 3. mjesto: Boglárka Sarkadi (HOŠIG), Anđelka Nagy (HOŠIG). Pohvalu je dobila: Andrea Bata (HŠC MK Pečuh). BPB/SB

Čitamo opis crteža

Ime i prezime autora:
Matej Horvath, razred: 7.
Naslov crteža: Selo spava
Naziv i adresa škole: Lukoviška
osnovna škola
Anica Popović-Biczak

Selo spava. U njemu žive stari ljudi. Mladi dolaze samo vikendom posjetiti svoje roditelje. Oni trebaju očuvati običaje, jezik i predati ih svojoj djeci. Mislim da je naša prošlost veliko blago, koje treba očuvati.

Enikő Munkás 8. r.
Jedan intimni trenutak
Hrvatski vrtić, osnovna škola
i učenički dom Santovo
Ibolya Valkai-Kovačev

Moj crtež prikazuje šokačke zaručnike. U to vrijeme mnoge su djevojke nosile šarenu narodnu nošnju. Pregača, koja sadrži sve dugine boje bila je jedan od glavnih dijelova nošnje. Takva je nošnja prikazana u našoj školi. Neke su moje razredne drugarice već nosile slične haljine. Gledala sam ih uživo na nastupima. Mislim da je ova haljina prekrasna i vrlo posebna zbog svog šarenila.

Dóra Somogyi 8. r.
Fotografiranje
(Hrvatski vrtić, osnovna škola
i učenički dom Santovo)
Ibolya Valkai-Kovačev

Organizirano je fotografiranje narodne nošnje santovačkih Šokaca. Međutim, ja sam iz Subotice, tamo nisam imala prilike obući takvu haljinu. Sitni detalji na haljini lijepo su izrađeni, a šarenilo boja privlači pažnju. Dok sam pozirala kod fotografa zamišljala sam kako su se osjećale i radovale Šokice, kad su imale priliku obući ovu haljinu.

Tribina o nakladništvu Hrvata u Mađarskoj

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Kulturni centar bačkih Hrvata i Hrvatska samouprava Čavolja 23. siječnja suorganizirali su prvu tribinu u nizu pod naslovom „Prošlost, sadašnjost i budućnost podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca)“ na temu „Nakladništvo podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca)“. Povod tri-

Mladen Filaković, ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata i ravnatelj Zavoda dr. sc. Stjepan Blažetin

Domaćini s ravnateljem i suradnicima Znanstvenog zavoda

bine bilo je obilježavanje 150. godišnjice hrvatskog tiska i nakladništva u Mađarskoj, konkretno prvog broja Antunovićevih „Bunjevačkih i šokačkih novina“. U predvečernjim satima u čavoljskoj knjižnici okupilo se tridesetak gostiju i znatiželjnika iz Čavolja i okolnih naselja, kako bi poslušali predavanja suradnika Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Silvestra Balića i ravnatelja Zavoda Stjepana Blažetina. Ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković uvodno je predstavio rad Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i značaj tribine „Prošlost, sadašnjost i budućnost podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca)“.

Tribini su nazočili predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, dopredsjednica HDS-a Angela Šokac Marković, načelnica Čavolja Anita Čala te članovi Hrvatske samouprave Čavolja.

O radu i publikacijama Znanstvenog zavoda potom je govorio Stjepan Blažetin, posebno istaknuvši važnost pisane i tiskane riječi u životu hrvatske manjine. Suradnik Zavoda Silvestar Balić održao je izlaganje o nakladništvu podunavskih Hrvata, a na kraju tribine ravnatelj Stjepan Blažetin darovao je tri publikacije predsjednici čavoljske Hrvatske samouprave Ziti Ostrogonac Kiss.

S.B.

Gosti i okupljeni mještani u publici

Izdanje „Baština santovačkih Hrvata-Šokaca“

Potkraj 2019. godine objelodanjeno je dvojezično izdanje santovačke Državne udruge šokačkih Hrvata „Baština santovačkih Hrvata-Šokaca“. Tijekom prošle godine, naime, u organizaciji rečene Udruge u mjesnom Kulturnom domu organizirano je cjelodnevno fotografiranje u kojem je sudjelovalo tridesetak Santovkinja i Santovaca u izvornoj šokačkoj nošnji, a od snimljenog materijala napravljen je izbor fotografija, koji je poslužio za izradu svojevrsnog kataloga običaja i narodne nošnje santovačkih šokačkih Hrvata. Pored kratkog uvoda pod naslovom „Iz povijesti santovačkih Hrvata“, koji se bavi podrijetlom, dolaskom i najvažnijim podacima o nekadašnjem naselju, dvojezični katalog na 24 stranice formata A/4 donosi 46 fotografija s kratkim opisom najvažnijih godišnjih i obiteljskih običaja te ulomcima tradicionalnih pjesama. Tako se, primjerice, predstavljaju običaji kapare (zaruka) i šokačke svadbe s prizorima blagoslova, opraštanja, plesa i babenja, a tu su i tamburaški orkestar, prizori Duhova-Kraljica kao i fotografije djece - naše budućnosti i rukotvorina: šula, šokačkih beba i uskrasnih drtavica (jajca). Opis svatovca i drugih običaja sastavila je Evica Kozic Čatić, oslanjajući se na zapise santovačkih kazivača i kazivačica. Blagoslov mladenaca na znakovit način opisan je prema zapisu Bariše Tomaševa, rođenog 23. studenog 1910. godine, koji je puno godina bio čauš u svatovima, a blagoslov mladenaca zapisao je po povratku iz Drugog svjetskog rata 1945. godine. Objavljivanje kataloga podržali su Vlada Mađarske, Državno tajništvo u Ureda premijera Mađarske, Fond „Gábor Bethlen“, Lajos Gracza (sin nekadašnjeg santovačkog obiteljskog liječnika), Hrvatska samouprave Santova i Državna udruga šokačkih Hrvata.

S.B.

„Poklade su, i ljudi su dani..“

Tradicionalni ophod bušara u Mohaču – ispraćaj zime i dočeka proljeća

Na pokladni utorak, 25. veljače, simboličnim spaljivanjem pokladnog lijesa, sahranom zime i pozdravljanjem proljeća okončan je naširoko poznati ophod mohačkih bušara. Radi se o pokladnom običaju šokačkih Hrvata koji je 2009. godine uvršten u UNESCO-v popis svjetske nematerijalne kulturne baštine.

Najmlađi u povorci

Ulicama grada uz bučni ples, klepetanje i zvonjavu veselilo se oko 1950 zastrašujuće lijepih bušara i drugih maškara, što je više nego ikad ranije: istjerivanja zime i dočekivanja proljeća prihvatilo se 66 bušarskih skupina, koje je svakodnevno pratilo više desetaka tisuća posjetitelja iz cijeloga svijeta, a broj posjetitelja vrhunac je dosegao u subotu i nedjelju. Tijekom šestodnevne priredbe na trideset i šest lokacija održano je osamdeset kulturnih priredbi, izložbi, koncerata, plesanica, znanstvenih skupova i radionica. Pored uobičajenih sadržaja, vesele bušarske povorke, polaganja pokladnog lijesa na Dunav i njegovog spaljivanja na lomači zapaljenoj na glavnom gradskom trgu te pjesme i plesa posjetitelji su mogli posjetiti Bušarski dom, Gradski muzej, Šokačku kuću i druge povijesne i kulturne znamenitosti.

Predaja prema kojoj kojoj su se Šokci odjeveni u zastrašujuće maske i naoružani oružjem vlastite izrade skrili u močvarnom dijelu Mohačkog otoka, kako bi uz veliku buku pod okriljem noći čamcima prešli Dunav i otjerali veliku tursku vojsku vjerojatno nema povijesnih temelja. Grad je, naime, od turske vladavine oslobođen 1687., a tada je počelo i masovno doseljavanje Šokača. Puno je vjerojatnije da su taj običaj Šokci donijeli iz svoje pra-

Strašna maska

domovine; kasnije je izmijenjen i prilagođen kako bi poprimio današnji oblik. Bušarska maska izrađuje se od vrbovine (koju mohački Šokci nazivaju larfom) i tradicionalno premazuje životinjskom krvlju. Čuveni bušarski ophod mohačkih šokačkih Hrvata po prvi put spominje se još 1783. godine, a danas je to velika gradska priredba koja svake godine okuplja oko dvije tisuće bušara i drugih maškara te više desetaka tisuća

posjetitelja. Od 2009. godine nalazi se na popisu svjetske nematerijalne kulturne baštine.

Mohački ophod bušara završen je na pokladni utorak, 25. veljače. Nakon okupljanja na Kolišću povorka bušara uputila se na Széchenyijev trg, gdje je uslijedilo veselje koje se proširilo mohačkim ulicama i trgovima. Snimljena je i zajednička fotografija bušara ispred Gradskog poglavarstva. Na otvorenoj pozornici nastupili su mohački KUD „Zora“ i mjesni tamburaški sastav, a šokačke pjesme izvodila je Eva Menyhárt u pratnji tamburaškog orkestra Józsefa Kovácsa Versendija. Veselje je nastavljeno spaljivanjem pokladnog lijesa na lomači, kako bi završilo u ponoć, kada je nastupila Pepelnica i počelo korizmeno vrijeme.

S.B.

Fotografija za uspomenu

Hodočašćenje u židansku prošlost s Jadrankom Tóth

Židanska sedmorica je lani još u novembru dala u ruke prvenstveno Židancem, neobični album naslova „Képeskönyv. Horvátzsidány múltja képekben/ Spomen-knjiga. Fotografije iz prošlosti Židana“, koji poziva svakoga na hodočašćenje u prošlost. Črno-bijela slikovna dokumentacija na 136 stranica predstavlja seosku svakidašnjicu, svetke i zgoditke, od česa smo razgovarale s učiteljicom Jadrankom Tóth ka je i ponudila ideju za sastavljanje takove knjižice.

FOTO: KRISTINA TÓTH-NÉMETH

Jadranka Tóth s izdanjem

Mislili smo na početku da ćemo nek kipice vrci da kroz slik ćemo predstaviti prošlost 20. stoljeća do 1970-ih ljet, zapravo žitak Hrvatskoga Židana.

▮ *Kako je do ovoga došlo? Pozvali ste sve Židance da začmu poiskati na podu, u ormari kipice i odzada napišu, što se sve vidi?*

– Skoro, skoro. Pisali smo pismo i prosili smo ljude, neka nam daju takove kipice ke su toliko vridne da vidu i drugi. Pisma smo potom hitili va svaki stan. Hitili smo i va prazne stane, kad i ti imaju gospodara. Morebit ne u Židanu, ali kipici su i va prazni stani. Prosili smo i to, ako znadu, neka nam napišu ljetu, kad je kipic napravljen, i koga, ča vidimo na nji.

▮ *Na ovoj knjigi nisi sama djelala nego cijela ekipa. Kako se je sku-pasabrao ov krug, u kom su onda bili kotrigi odani i voljni djelati?*

– Kad sam ovo izmislila, onda sam jur najpr znala da sakarički skupa kanim djelati s Petrom Horvatom ki je ljeta dugo bio na čelu Kulturnoga doma, ter smo mi i onda uspješno djelali. I to sam znala da ćemo i ovput dobro sudjelovati. Pravali smo neko-ga iz čuvarnice, kad je bila velika tema i školstvo i obrazovanje,

Celjanski hodočasnik

– Čudami pitaju da odakle je došla ideja za ovu knjigu, a ja moram reći da to nije bila moja ideja. Kad sam putovala po naši hrvatski seli, suočila sam se s tim da svagdir su ovakove ali slične knjige i onda sam mislila, zač ju mi nimamo? Knjigu, ka je nek naša, naša selska, kade je nutri prošlost Hrvatskoga Židana.

tako se je nam priključila Marijana Farkaš-Lagler, peljačica ču-varnice. Nije bilo pitanje da trebamo nekoga sa strane crikve, a to je bila onda Žuža Horvat, vjeroučiteljica i kantorica. Ljudi su nosili kipice i u Seosku samoupravu, tako nam je otud pomagala Kristina Tóth-Németh. Na čelu Kulturnoga doma je sad Mirjana Šteiner ter ona je i zastupnica Hrvatske samouprave, a i Kristijan Čenar djela na polju kulture. Ovako smo se onda našli mi sedmi-mi pri ovom velikom djelu.

▮ *Vjerojatno je ovo bio laglji dio posla, a poteškoće su se pojavile onda, kad su začeli donositi slike. Niste se potukli ke fotografije će zajti u knjigu?*

– Čudaputi nije bilo lako. Bilo je kad sam rekla, ov kipic ništ ne vridi, a maru stariji od mene su začeli govoriti: „Ne vidiš da je to važno, a ovo ovde, još važnije?!“ Spomenuli su nekoga ali nešto, ča je bilo na kipicu, a meni to ništ nije povidalo, kad ja onda još nisam živila. Večkrat smo se štrajtali, ali se ufam da na kraju smo najbolje kipice vrgli va knjigu.

▮ *U knjigi imate brojna poglavlja. Koja su najvažnija?*

– Najprvo kipici iz sela: ulice, stani zdenci, to nij' jako veliko poglavlje. Nismo imali čuda takovih kipic, ali je dosta velika kategorija familija, prijatelji, prijateljice, dica, ljudi kako djeladu. Ove većinom nisu spontane slike, fotograf je došao u selo slikati, ali su pak pozirali u Kisegu, ali drugde. Bogato poglavlje je crikva i vjera, ka nas prati od zipke do groba. Ovjekovječeni su i naši gospodini, stare meštrije. Meštři u onu dob su jako čudami bili: bognari, zidari, ko-lari, pekari... Danas skoro ništ nimamo od toga. Kad sam iskala materijal za knjigu, onda sam negde preštala da su jako poznati bili židanski „tyukászi“. Ti ki su vrgli na hrbat veliku košaru, pobrali su jaja ter išli u Čepreg na pi-jacu. Po cijeloj ovoj okolici su bili poznati, a to je išlo do 1930-40-ih ljet. Ča je još zanimljivije da se toga jur ni naši starji ne spomenedu. Kad ide-mo dalje, onda su

Trenutak za pjesmu

Na jantarskoj ciesti

Na jantarskoj ciesti
Rodjeni moradu poviezat
Sambotiel s Kisegon,
Kisieg z Židanon. Hervata
Pomirit ziz Nimcon,
Nimca z Ugron. Vidit
Sakoga i onda kad nje
Nigdor ne vidi. Ča bi oš
Morali, ča bi oš mogli
Da in se istina koč-toč
Udili. Da moru bit svoji.

Matilda Bölcs

Najstariji kipic od kazališne grupe iz 1920-ih ljet

ovde katani, regrute, jer to se mora znati da Prvi i Drugi svitski boj jako čuda dičakov je od nas zeo. Vrgli smo nuter i dokumente, razglednice ke su oni domom slali da knjiga bude još zanimljivija. Meni je jako žao da nimamo jedan pošteni selski muzej, kamo bi ljudi znali odnesti ovakove stvari. Aš mladi ljudi će sve ovo hitati van u kuku. To sam ja i rekla na prezentaciji, aš imamo ča, ali to nije muzej, to je samo mala izložba. Ljudi još svenek imadu čuda ča, to bi bilo dobro skupasabrati da bude na jednom mjestu da ne bude sve izgubljeno.

▮ Onda u knjigi idemo dalje po obrazovanju...

– Morali smo i o jaslica, školi naložiti slike, ipak su to najvažnije ustanove Hrvatskoga Židana. Jaslice jur nimamo, nažalost, čuvarnica još funkcionira od septembra do ljeta, a 1940-ih samo u ljeti su dica pohadjala čuvarnicu, kad su ljudi djelali na polju. Knjigu sam odnesla va školu, dica su ju 30-40 minut samostalno gledala, listala, prez mene, i onda su pitala. Ča je ovo, ča je to? Zač su divičice na sprovodu va bijelom pratežu? Kako je izgledala stara školska zgrada? Ča je danas općina, maloj dici i to je nepoznato, da je negda tote bila škola. Kolikimi su bili u jednom razredu? Negda je bilo 30-40 dice u jednom razredu, a sad su nek desetimi iz našega sela. Lipo smo se dogovorili, i zbog toga je bilo vridno načinjiti ovu knjigu. Zbog dice, a i za starje ki su bili jako oduševljeni. To je njeva prošlost!

▮ Vjerujem da ste prilikom skupastavljanja knjige jako čuda novoga i vi doznali, naučili...

– Čuda svega da, pak su bili i nesporazumi i dileme. Ča ćemo pisati, hoćemo li nek fotografije staviti, imena i ljeta, ali ćemo dodatno i nešto napisati? Dostali smo na koncu kritiku da bi mogli još i već pisati, a to bi bila onda još jedna knjiga.

▮ Knjiga je dvojezična...

– Mi svi smo svenek za to da kako i ugarski, tako i hrvatski jezik mora biti nazočan. Ako mislimo na daljnje generacije, za nje će biti razumljivije po ugarski, ali što naliže prošlosti, hrvatski jezik nije moguće odrinuti. Prošlost Hrvatskoga Židana je vezana za hrvatstvo, onda ne moremo objaviti jednu knjigu čisto po ugarski. To bi bila sramota!

▮ Na kraju, ali ne za kraj ovde je kultura, športaš, igrokazači...

– Kultura i šport nije veliko poglavlje, najveć fotografijov imamo od igrokazačev. Najstariji kipic smo dostali iz 1920. ljeta, i imamo podatke da su igrali i na hrvatskom i na ugarskom jeziku, a gospodin je bio na čelu kazališne grupe. Sigurno je bilo ovde i klasičnih ugarskih igrokazov, ke su onda prikazali najvećkrat s mužikom. Tancošev je bilo svenek u Hrvatskom Židanu i pjevačkoga zbora, harmonikašev, muzičarov. Učiteljice su bile na čelu pjevačkih zborov, a prvu tamburašku grupu je osnovao učitelj Lajoš Brigović 1984. ljeta.

▮ Pogovor, zahvale i još jedno neobično poglavlje slik „Prez riči“...

– Slike u „Prez riči“ su takaj vridne fotografije, a nisu stale nikamor, u nijedno poglavlje, a mislili smo da i prez riči govoru. Sve skupa smo imali kih 3000 slik, iz tih je onda zašlo oko 400 fotografijov u izdanje. U pogovoru stoji zahvala samoupravi, i svim onim ki su nam posudili kipice, ki zamu knjigu u ruke, ki su podupirali ovo izdanje. Financijalno je to bila Seoska samouprava Hrvatskoga Židana. Od decembra 2017. ljeta smo djelali na knjigi da bi onda lanika u novembru prezentirali. Tote smo onda čutili da je vridno bilo toliko djelati i da hvala Bogu imamo knjigu, ka je bolja nek što smo prlje mislili, ali očekivali.

▮ Komu je naminjena knjiga?

– Za sve Židance, za mlade i stare ki živu u Hrvatskom Židanu, ki su rođeni ovde, ki su prošli odvud. Ova knjiga je zapravo Hrvatski Židan! U nekom smislu je ovo i črno-bijela monografija našega sela, ali ovo započeto djelo moramo nastaviti. Materijala je dost, tribamo najti ljude i vrimenta, sjesti i djelati na jednoj novoj knjigi, kad bi bilo vridno, sakarički.

▮ Prezentacija je bila živa izložba prošlosti i posebne atmosfere...

– Mi smo s velikimi slovami ispisali onda da hodočastimo u prošlost. Uz sviču i molitvenike ter stare slike doživili smo skupa emotivne trenutke. Ne znam jesu li Židanci gizdavi na svoju prošlost, ali onda su bili jako gizdavi. A to smo i mi šperali...

Bogatstvo...

Slika iz 1926. ljeta (sliva) István Tóth, Ede Brieber, György Vlasich, Mátyás Horváth, Márton Vlasich, József Csizmazia

Otvorena izložba „Kraljević – hrvatski modernist“

U reprezentativnom prostoru „Gardijske palače“ Várkert Bazára u Budimpešti 3. ožujka 2020. svečano je otvorena izložba „Miroslav Kraljević-hrvatski modernist i tri najistaknutija sljedbenika Kraljevićeva nasljeđa u hrvatskom slikarstvu prve polovice 20. stoljeća – Uzelac, Gecan, Trepše“. Otvorenju je nazočilo preko stotinjak uzvanika, među ostalim predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban i brojni Hrvati iz Budimpešte. U glazbenom dijelu otvorenja nastupio je senandrijski sastav ViGaD.

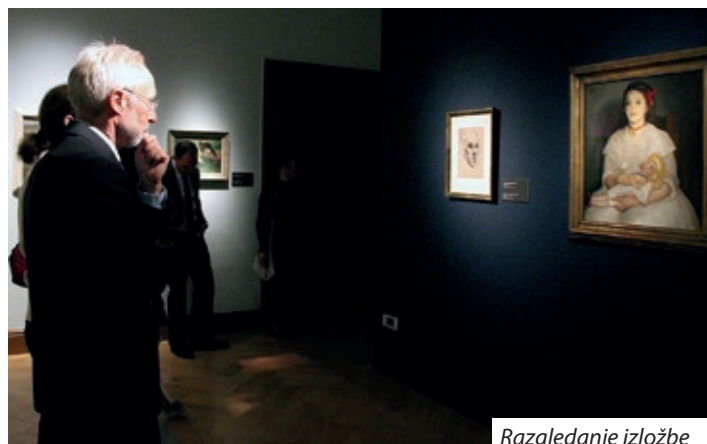

Ivica Poljičak, Zvonko Maković, Péter Fekete, Mladen Andrić, Darko Puljašić, Zoltán Lőrinczi, Marina Szikora

Izložbu je predstavio autor, povjesničar umjetnosti Zvonko Maković, koji je naglasio kako je ona dio sveobuhvatnog procesa i dogovora Hrvatske i Mađarske o predstavljanju umjetnika s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Naime, u Zagrebu je predstavljen slikar József Rippl-Rónai, a uzvratno u Budimpešti otvara se izložba Miroslava Kraljevića. Osim što su pripadnici dva naroda koji su nekad živjeli u istoj zemlji, ta dva umjetnika imaju mnogo toga zajedničkog. Prvenstveno ih povezuje vrijeme djelovanja i Pariz kao bitna odrednica i izvor, gdje su otišli tražiti svoj umjetnički izraz. Kraljević prihvaća liniju impresionista Maneta i Cézannea, napušta narativnost i alegoriju. Odlaskom u Pariz i unošenjem linije Maneta i Cézannea u hrvatsku umjetnost, radikalno prekida zonu utjecaja koja je do tada bila dominantna u hrvatskom slikarstvu, a to su Beč i München. „Miroslav Kraljević je bio cijeli život bolestan, imao je tuberkulozu, umro je s 27 godina, ali je ostavio veliki trag na generaciju umjetnika koja će nakon njegove smrti 1913. započeti stvaralaštvo, koji su također uključeni u izložbu. To su njegovi sljedbenici Uzelac, Gecan i Trepše. Tijekom ratnih godina oni su nastavili sa školovanjem i nakon Prvog svjetskog rata nastupaju već kao formirani slikari, ali sa jasnim, prepoznatljivim utjecajem Miroslava Kraljevića“, rekao je autor, povjesničar umjetnosti Zvonko Maković. Nakon obraćanja načelnika Požege Darko Puljašića prigodni govor održao je državni tajnik Ministarstva kulture Republike Hrvatske Ivica Poljičak, koji je naglasio kako Republika Hrvatska za vrijeme hrvatskog predsjedanja posebnu pažnju posvećuje temama razvoja i unapređenja kulture, očuvanju kulturne baštine i europskog identiteta. U sklopu toga izdvojile su se teme upravljanja rizicima u području kulturne baštine, medijske pismenosti u digitalnom okruženju te mobilnosti kao potencijala kulturnog i kreativnog sektora, o kojima se raspravlja na međunarodnim konferencijama u Rijeci, Dubrovniku i Zagrebu. Stotinjak kulturnih i umjetničkih programa svih umjetničkih disciplina osmišljeni su s namjerom prezentacije raznolikosti hrvatske kulture, one baštinske kao i suvremene, te dijaloga s kulturama država u kojima se predstav-

lja. Državni tajnik je pridodao kako se nada da će se postići velika vidljivost hrvatske kulture i umjetnosti u europskim središtima. Ujedno je najavio izložbu zajedničke baštine Hrvatske i Mađarske u Mađarskom nacionalnom muzeju u Budimpešti te u Galeriji Klovičevi dvori u Zagrebu koja će se svečano otvoriti krajem travnja.

Državni tajnik za kulturu Ministarstva ljudskih resursa Mađarske Péter Fekete rekao je da proživljavamo, ili kako se obično kaže, svjedočimo vrlo važnim trenucima. Ne samo stoga, što će ova izložba opstati kao dragulj hrvatsko-mađarskih veza, već i iz razloga što možemo upoznati djelo jednog hrvatskog umjetnika svjetske reputacije. Pridodao je kako nije politika ta, koja svakog ljeta na hrvatsko more dovodi tisuće Mađara, već to čine ljepota, izvrsna usluga, ukusna jela, blizina i mogućnosti koje mogu zadovoljiti čak i one, koji traže egzotičan odmor. „Ako se poznaje zajednička povijest, mora se uzajamno upoznavati i kultura, te sva ona djela, koja se smatraju važnima i vrijednima predstavljanja. Siguran sam da je ova, slobodno možemo reći međunarodno važna izložba upriličena u duhu uzajamnosti, a

Razgledanje izložbe

ne u okvirima i s manirima trgovačke razmjene. Izložba se ne bi mogla održati bez efikasnog sudjelovanja Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj, na čemu se posebno zahvaljujem“, rekao je među ostalim državni tajnik Fekete.

U sklopu izložbe ukupno su predstavljena 62 eksponata, od čega 55 Kraljevićevih djela, po dva Gecanova i Trepšeova te tri Uzelčeva. Kuratorice su izložbe Biserka Rauter Plančić i Lada Bošnjak Velagić. Izložba je dio kulturno-umjetničkog programa predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije. Nakon otvorenja uzvanici su pozvani na prijam koji je organizirao Grad Požega, dok su svečano otvorenje organizirali Ministarstvo ljudskih resursa Mađarske i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Mađarskoj.

Kristina Goher

Na Riječkom karnevalu Koljnofski djedi-Druidi

Riječki karneval od već jezera ljudi nije samo za publiku velika atrakcija, nego i za same maškara-nte, ki se u velikom mnoštvu s vlašćimi idejami predstavljaju. Takovi su jur i Koljnofci od ljeta do ljeta, ali nikako nije samo maškara cilj putovanja, nego i upoznavanje sa znamenitosti toga kraja, druženje s prijatelji i po mogućnosti i informiranje Hrvatov o Gradišćanski Hrvati i njevoj djelatnosti. Tako je bilo i ovput, pod peljanjem dr. Franje Pajrića, šefa šopronsko-koljnofskih druidov, bogati program sastavljen. U skupnoj organizaciji grobničke Katedre Čakavskoga sabora i Čakavske katedre Šopron (koja je jedina Čakavska katedra izvan Hrvatske), u Kaštelu Grobnik je otvorena izložba o hrvatskoj glagoljici i dr. Franjo Pajrić je održao predavanje o Jeronimu, čakavščini i glagoljici. U Njivica su se kušali specijaliteti,

Tajnica grobničke Katedre Čakavskoga sabora Vlasta Juretić pozdravlja goste

izlet je peljao u Vrbnik, a nažgane su i sviće palim herojem u Domovinskom boju u Rijeki. Na otoku Krku Gradišćanski Hrvati uživali su u povijesti, kulturi i prijateljskom druženju. Na Riječkom karnevalu, koji se priredjuje od 1982. ljeta, ter je jedna od najvećih karnevalskih manifestacijov u cijeloj Europi, ovo ljeto su se Koljnofci maskirali kot druidi, keltski duhovniki, poslaniki sa znanjem pradidov i praoccev, ki su u svojoj koreografiji predstavili i hrast žitka sa zastavami zemalj Europske unije. *Tiho*

O dogradnji školske gimnastičke dvorane u Koljnofu

Pred kratkim se je završila dogradnja gimnastičke dvorane s jednom prostorijom u koj čedu podučavati tanac za dicitu u Dvojezičnoj školi i čuvarnici Mihovila Nakovića, u Koljnofu. Projekt je durao od sredine 2018. ljeta do kraja projdućega kalendarskoga ljeta. Ovako imaju školari još dodatno prostoriju s velikim zrcalom, projektorom, i skladiščem za narodne nošnje na veličini od 75 kvadratmetarov. Cijeli projekt je iznašao 91 tisuć eurov, ku je

sufinansirala Vlada Ugarske. Uz sve ovo je bilo još moguće da se nabavu narodne nošnje, čizme i u prošlom školskom ljetnom odmoru su mogli pofarbati razrede i hodnike u školi. Peljač projekta je bila Hrvatska samouprava Koljnofa, na čelu s predsjednicom Marijanom Pajrić. *i.k.*

Martinci

Školsko natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku

Nastavnica hrvatskog jezika i književnosti u martinačkoj podružnici Osnovne i glazbene škole „Géza Kiss“ iz Šeljina Ljubica Kollár Vuković izvijestila nas je da je 26. veljače održano godišnje školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku. Nakon prednatjecanja kvalificiralo se šesnaest učenika od prvog do osmog razreda.

Ocjenjivački odbor sastavljen od voditeljice martinačke ispostave Ruže Hideg, predsjednice mjesne Hrvatske samouprave Đurđe Sigečan i članice Hrvatske samouprave Vere Kovačević nije imao lak zadatak. Poznato je kako su martinački učenici izvrsni kazivači stihova i postižu istaknute rezultate na državnim natjecanjima u kojima sudjeluju pobjednici školskog natjecanja.

Natjecanje se odvijalo u tri kategorije. U kategoriji 1.-2. razreda prvo mjesto osvojila je Eszter Vástyán s pjesmom „Crna maca“ Rikarda Katalinića, drugo mjesto osvojila je Rubina Kovács s pjesmom „O ribici“, dok je treće mjesto pripalo Vandí Hum s pjesmom Stanislava Femenića „Bubamara“.

Foto: ŠKOLA MARTINCI

U kategoriji 3-4. razreda prvo mjesto osvojile su Mira Schuttmann s pjesmom Stipana Blažetina „Vrabac i lastavica“ i Danica Szkrjacsics s pjesmom Ivanke Borovac „Zaleđena trnoružica“. Drugo mjesto osvojila je Hermina Kanász s pjesmom „Što sve djeci treba“, a treće mjesto podijelili su Luca Ivánác s pjesmom Mladena Pokija „Visibaba“ i Marin Kovács s pjesmom Ratka Zvrke „Nogomet u razredu“.

U kategoriji viših razreda prvo mjesto osvojila je Líliána Várnai s pjesmom Đuse Šimare Pužarova „Prva ljubav“. Drugo mjesto pripalo je Viktóriji Bérci s pjesmom Asje Kahle „Nesudena ljubav“, dok je treće mjesto osvojio Dominik Jurčić s pjesmom Grigora Viteza „Sto vukova“.

Branka Pavić Blažetin

STARIN

Kako smo doznali od načelnika Šandora Matorica samouprava Starina 6. ožujka u Kulturnom domu svečano je obilježila Međunarodni dan žena. Nakon izvrsne večere svirao je glazbeni sastav REMIX, održana je bogata tombola, a načelnik je sumještankama uručio cvijeće. Slavljenice su prelijepim stihovima obradovali učenici starinske osnovne škole. Radi se o jednoj od najpopularnijih i najveselijih priredbi u Starinu. Žene su zauzvrat počastile načelnika raznovrsnim domaćim kolačima.

Branka Pavić Blažetin

Foto: SAMOUPRAVA STARIN

Mala stranica

SVJETSKI DAN POEZIJE

Pjesnici su čuđenje u svijetu – Antun Branko Šimić

Pjesnici kroz stihove govore o ljubavi, ratu, sumnji i svemu onom što uznosi i tišti ljudsku dušu. Veličanstvenost poezije 1999. godine prepoznao je i UNESCO proglašivši 21. ožujka Svjetskim danom poezije. Taj prvi dan proljeća i rođendan velikana hrvatskog pjesništva Ivana Gorana Kovačića i u Hrvatskoj je posvećen poeziji: u pjesnikovom rodnom Lukovdolu u okviru priredbe „Goranovog proljeća“ slavi se poezija i dodjeljuju nagrade pjesnicima. U mnogim knjižnicama diljem svijeta, u književnim klubovima, kružocima i među prijateljima taj dan čita se poezija. Pročitajte i vi stihove poznatih hrvatskih pjesnika, pokušajte prepoznati autore i napišite njihova imena!

„U moru života što vječito kipi,
Što vječito hlapi,
Stvaraju se opet, sastaju se opet
Možda iste kapi –“

„Ti koja imaš ruke nevinije od mojih,
ostani kraj njegova uzglavlja
i budi blaga njegovu snu!“

„...ali kad te u daljini ugledam,
Prelazim na drugu stranu, protivnu,
Gdje me nećeš opaziti
Između prolaznika mnogih.“

„Ponoć već je prošla, svjetlo mi se gasi,
Na baršunu crnom leži teška noć;
Čelom mi se truni spomen tvojih vlasi -
Ljubavi daleka, kad ćeš, kad ćeš doć?“

Noćas se moje čelo žari,
noćas se moje vjeđe pote;
i moje misli san ozari,
umrijet ću noćas od ljepote.

„Bilo je nekoć. Mrak je sad svuda
I bol što pali i peče.
Bila je sanja, bila je priča
U jedno najljepše veće.“

Teta Gordana dolazi svaki petak

Mališani hrvatskih dječjih vrtića u Pomurju svakog petka s veseljem očekuju tetu Gordanu, zajedničke igre, ples, učenje hrvatskih brojlica i drugih pjesmica. Učiteljica Gordana Zvošec, stručnjakinja za folklor svaki petak dolazi iz Kotoribe kako bi obišla pomurske dječje vrtiće i mjesnu školu u Serdahelu, gdje djecu podučava hrvatskom folkloru.

Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ u namjeri da odgojiteljicama i učiteljima pomurskih predškolskih ustanova i osnovnih škola pomogne u njegovanju hrvatskog folkloru i glazbe, izdvojio je proračunska sredstva potrebna za angažiranje učitelja iz matice. Pošto u Pomurju gotovo i nema učitelja sa stručnom spremom koja je potrebna za podučavanje hrvatskog folkloru i tamburaške glazbe, zatražena je pomoć is susjednog Međimurja. Tako u kerestursku Osnovnu školu „Nikola Zrinski“ iz kotoripske osnovne škole svake srijede dolazi učitelj Robert Katanec, kako bi djeci podučavao tamburašku glazbu i vježbao hrvatski jezik s učenicima viših razreda, dok dječje vrtiće u Mlinarcima,

Poklon za tetu Gordani povodom Dana žena

Omiljene su igre s pokretima

Serdahelu i Sumartonu, te serdahelsku Osnovnu školu „Katarina Zrinski“ posjećuje kotoripska učiteljica Gordana Zvošec. Teta Gordana mališanima drži tridesetominutna zanimanja folklornih plesova i igara, dok zanimanja za školski naraštaj traju jedan školski sat. Pomoć dobro dolazi dječjim vrtićima koji nemaju odgojiteljice s narodnosnom spremom, ali i drugima: iz matice uvijek stižu nove pjesmice,

plesovi, a djeca su u kontaktu s osobom s kojom mogu komunicirati isključivo na hrvatskom jeziku.

„Ajmo, može“, čule su se dječje riječi kad sam uvirila u sobu serdahelskog dječjeg vrtića, gdje se upravo odvijalo zanimanje tete Gordane.

„Svaki tjedan sam sretna kad dolazim, djeca me uvijek rado čekaju, zagrlje me i vesele se. U Hrvatskoj vodim dječju folklornu grupu, tamošnja djeca su nešto starija, ali koraci se lako mogu prilagoditi mališanima. Isključivo učimo igrice i međimurske plesove kod kojih djeca moraju sama pjevati. Tako uče stare pučke igre, hrvatske riječi, pa i pjesmu. Već se pripremamo za „Dječji folklorni festival“ koji se svakog svibnja održava u Serdahelu, a djeca svake godine gostuju na našoj priredbi „Majci na dar“ u Donjem Vidovcu“, kaže učiteljica Gordana, te dodaje kako mališani koje je ranije podučavala u dječjem vrtiću, a danas već pohađaju školu komuniciraju osjetno opuštenije. Znaju da ona ne govori mađarski, pa joj se nastoje obraćati s jednostavnim pitanjima.

Beta

Hrvatska samouprava uručila priznanja i dodijelila stipendije

Hrvatska samouprava Kerestura još u siječnju održala je svečanu sjednicu na kojoj je predsjednica Anica Kovač uručila priznanja i dodijelila stipendije osobama koje aktivno rade na očuvanju hrvatskog jezika i kulture. Priznanje je dodijeljeno Margiti Andrašek, a učenici mjesne škole Marcell Pavlicz, Ákos Kertész i Zétény Zsuepek dobili su jednokratne stipendije.

Hrvatska samouprava Kerestura krajem svake godine održava svečanu sjednicu na koju poziva one djelatnike odgojno-obrazovnih ustanova i predstavnike civilnih udruga koji svojim aktivnostima doprinose radu samouprave i njegovanju hrvatskog jezika i kulture. Ovaj put sjednica je zbog brojnih priredbi i obveza održana početkom ove godine. Iz godine u godinu obuhvaćeno je sve više osoba, naime Hrvatska samouprava izvrsno surađuje sa svim mjesnim ustanovama i organizacijama, potičući ih da u svoje djelatnosti ugrade hrvatske sadržaje, za što ih posebno nagrađuje. Tako je Hrvatska samouprava tijekom prethodnih godina dodijelila priznanja mjesnom Dobrovoljnom vatrogasnom društvu i Ribolovnom društvu za izvrsnu prekograničnu suradnju s društvima iz Hrvatske, a Pjevačkom zboru „Ružmarin“ i Kulturnom društvu „Kerestur“ za njegovanje hrvatske kulture. Ovaj put nagrađivani su pojedinci, priznanje je uručeno Margiti Andrašek koja već blizu četrdeset godina čuva, izvodi, zapisuje i mlađim naraštajima prenosi hrvatske popevke. Stipendije su dodijeljene Marcellu Pavliczu, Ákosu Kertészu i Zétényu Zsuepeku, koji su prema riječima predsjednice uvijek prvi kada se treba pripremati za hrvatske konferencije, natjecanja, priredbe ili svečanosti.

Dobitnici priznanja i stipendija s predsjednicom Hrvatske samouprave Anicom Kovač

beta

NISU NAM PROMAKLI

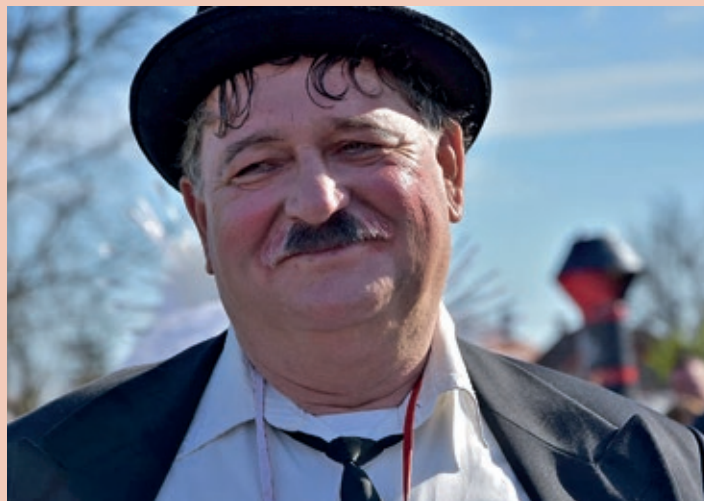
Internacionalna grupna maska

Listajući fotografsku građu općinskog „fašenka“ u Donjem Kraljevcu naišli smo na dvije posebne fotografije.

„Fašenk“, odnosno njegove ludorije diljem Međimurja dobro su iza nas. Okrenuli smo se novim događanjima kojih u Međimurju ne nedostaje. Ipak, listajući fotografsku građu naišli smo na jednu specifičnu fotografiju, snimljenu na završnici fašenske povorke koja je bila u Hodošanu.

Prikazuje ekipu koja se predstavila kao internacionalna, jer je dio maskiranih bio iz mađarskog Pomurja, a dio iz donjeg Međimurja, kraja uz Muru. Rekli su nam i to kako ih je okupila jedna gospođa iz Goričana.

Njihov 'glasnogovornik' bio je nama dobro poznati Olio. Jedan od komičarskog dueta Stan Laurel i Oliver Hardy, vjerojatno najpoznatijeg u filmskoj povijesti. Prepoznatljivi su po dječjem humoru te izgledu debelog pametnjakovića i mršavog nespretnjaka. Upravo smo ih takve, uz ostalu njihovu pratnju,

Internacionalna maska u Hodošanu

upoznali posredstvom Ladislava Gujaša (Olio), koji je veći dio ekipe doveo iz mađarskog pograničnog naselja Serdahel, no on je za potrebe ceremonije „fašenka“ rekao kako dolaze iz Holivuda. „Kad se internacionalni 'maškori' slože to onda ispada tako“, rekao nam je Ladislav, poznat s lijeve i desne obale Mure kao Laci ili po mađarskome Lacika.

Ladislav Gujaš među prvima je još početkom 90-tih godina pružio suradničku ruku Međimurcima u povezivanju s pomurskim Hrvatima. Radio je to na terenu u Mađarskoj i Hrvatskoj, a i posredstvom medija kao novinar u Hrvatskom glasniku, tjedniku Hrvata u Mađarskoj, kojem je jedno vrijeme bio i glavni urednik.

Tekst i fotografije: Mladen Grubić

Hrvatska samouprava grada Aljmaša obnovila je križ krajputaš koji je 1852. g. podigao aljmaški sudac Andrija Jagić.

KUKINJ

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave Kukinja u mjesnom kulturnom domu 7. veljače održana je plesačnica za djecu i mladež. Priredba je privukla veliki broj zainteresiranih iz Kukinja, Pečuha i okolnih naselja.

SALANTA

U Strizivojni je 19. veljače održan sastanak predstavnika Općine Strizivojna i Salante. Delegacija Salante sastojala se od načelnice Gabrielle Hitre i zastupnika Hrvatske samouprave. Razgovaralo se o mogućim smjernicama suradnje, među ostalim o obilježavanju dvadesete godišnjice potpisivanja sporazuma o suradnji tijekom jeseni ove godine.

PROJEKT KORIJENI

U sklopu pilot projekta Korijeni kojim su umrežene Osnovna škola Mitnica iz Vukovara, Hrvatski školski centar Miroslava Krležje iz Pečuha, Osnovna škola Marina Držića Buna Mostar te Hrvatska nastava u Geelongu, 5. ožujka održan je novi susret putem video konferencije. Svojom nazočnošću projekt su podržali i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat te ministar za pitanja branitelja vlade Hercegovačko neretvanske županije Oliver Soldo. Kroz pjesmu, ples, recitacije i prezentacije učenici su predstavili kulturne vrijednosti svoga kraja, povijesnu baštinu te sportska postignuća.

Školarci i buše

Kao što znate poklade u Mohaču traju šest dana, od četvrtka (kada su male poklade) do utorka. Ove godine počele su 20. veljače, a otvorenje je održano u našoj ustanovi, Osnovnoj školi „Széchenyi“. Prema ustaljenoj tradiciji Osnovna škola „Széchenyi“ i Dječji vrtić „Eötvös“ pripremaju zajednički program. Ovaj put priredbu je otvorio generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat. Djeca su izvela igrokaz, legendu o pohodu bušara na hrvatskom i mađarskom jeziku.

Na taj dan tradicionalno nas posjećuju učenici Osnovne škole „Franjo Tuđman“ iz bratskog grada Belog Manastira. Bilo je jako veselo. Naši gosti bili su oduševljeni i veseli što su imali priliku upoznati taj običaj šokačkih Hrvata i sudjelovati u ophodnji bušara.

Veselje i u razredu

Anita Jandrók Erdélyi

Santovo

Trodnevna duhovna priprava i obredi Velikog tjedna i Uskrsa

Već po tradiciji od 12. do 14. ožujka za santovačke župljane održana je korizmena duhovna priprava za predstojeći blagdan Uskrsa. Trodnevnu duhovnu pripravu hrvatske zajednice i misno slavlje predvodio je mons. Slavko Večerin, župnik župe „Uzvišenja sv. Križa“ iz Sombora. Mons. Večerin pripremio je prigodne propovijedi, a prije mise hrvatske vjernike ispovijedao je na materinskom jeziku. Gostovanje somborskog župnika ostvareno je u okviru suradnje somborske udruge „Urbani Šokci“, odnosno njezine predsjednice Marije Šeremešić i Hrvatske samouprave Santova.

Budući da traje hrvatska crkvena godina, glavni obredi Velikog tjedna i uskrsni obredi ove godine održavaju se na hrvatskom jeziku. Korizma završava na Veliki četvrtak, a Muka Isusova po Ivanu na Veliki petak u 15 sati također će se pjevati na hrvatskom jeziku.

Kao i svake godine, Muka po Ivanu na hrvatskome jeziku izvodi se i na Cvjetnicu, i to na nedjeljnoj hrvatskoj misi koja počinje u 11.30. Mise na hrvatskom jeziku na prvi i drugi dan Uskrsa počinju po nedjeljnom rasporedu svetih misa u 11.30 sati. S.B.

Mons. Slavko Večerin i santovački župnik Imre Polyák

OBAVIJEST STRANKAMA KONZULARNIH USLUGA

U cilju preventivnog djelovanja u uvjetima aktualne pandemije korona virusa – COVID-19, Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Mađarskoj i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu obavještavaju sve stranke konzularnih usluga o privremenom načinu organizacije rada konzularnih odjela.

Konzularni odjeli Veleposlanstva RH u Mađarskoj i Generalnog konzulata RH u Pečuhu bit će otvoreni samo za hitne konzularne slučajeve prema prethodno dogovorenom terminu s nadležnim konzularnim službenikom, telefonski ili elektroničkom poštom.

Budimpešta: tel: +36 1 269 5657, 269 4955, e-mail: vrhbp@mvep.hr

Pečuh: tel: +36 72 210 840, 210 498, 210 509, e-mail: pecs@mvep.hr

Pri najavi i prilikom ulaska u diplomatsko/konzularno predstavništvo svaka stranka morat će se izjasniti o sljedećim činjenicama:

- da nema simptome zaraze koronavirusom,
- da unutar posljednjih 14 dana nije boravio-la u državama u kojima je uspostavljena karantena zbog korona virusa,
- da nije kontaktirao-la s osobama koje su mogući ili potvrđeni prijenosnici koronavirusa.

Molimo za razumijevanje zbog posebnih okolnosti pri dogovaranju i realiziranju dogovorenih termina u okviru privremene organizacije rada konzularnih ureda.

14.3.2020.

